Welke relatie is er tussen de omvang van de begeleide onderwijstijd en deleeropbrengsten van de MBO studenten?

Beantwoord door Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde).

20 januari 2022

KR. 1369

Kort antwoord

Diverse onderzoeken tonen aan, dat begeleide onderwijstijd tijdens de mbo-opleiding ervoor kan zorgen dat er betere leeropbrengsten behaald worden. Er is echter vrijwel geen onderzoek gedaan naar de relatie tussen het aantal uren van de begeleide onderwijstijd en de leeropbrengsten in het MBO. In het voortgezet onderwijs daarentegen wel. Uit deze onderzoeken blijkt dat meer instructietijd betere leerprestatiesopleveren. Recent onderzoek onder leerlingen van de basisschool toont hetzelfde aan.

Voor de niet-beroepsgerichte vakken in het mbo zou hetzelfde kunnen betekenen, maar dat is nog niet onderzocht. Diverse onderzoeken laten zien dat begeleiding op zich van belang is, net als een krachtige loopbaangerichte leeromgeving die vraaggericht en praktijkgericht is. Een dergelijke leeromgeving zorgt ervoor dat studenten de kans krijgen om zowel in de praktijk als op school gesprekken met de begeleiders over hun loopbaan te voeren.

Antwoord

De MBO Raad (2020) geeft aan, dat de begeleide onderwijstijd (BOT) onderwijsactiviteiten betreffen die: ‘worden gegeven onder verantwoordelijkheid en metactieve betrokkenheid van bevoegd onderwijspersoneel’. In de wet is hier een urennormaan gekoppeld die per opleidingsniveau varieert (MBO Raad, 2020).

Resultaten van het onderzoek naar de responsiviteit van het mbo om in kaart te brengen of mbo-studenten goed worden toegerust voor de (toekomstige) arbeidsmarkt tonen aan, dat sommige professionals die werkzaam zijn in het mbo de ‘1000 urennorm’ een ‘overbodige maatregel’ vinden (Turkenburg & Vogels, 2017). Deze doet niet altijd recht aan de specifieke werksituatie en lijkt te ver af te staan van de dagelijkse gang van zaken op de werkvloer (Turkenburg & Vogels, 2017, p. 91). Vraag is of het aantal uren van de begeleide onderwijstijd van invloed is op de leeropbrengsten van de mbo- studenten.

Relatie tussen aantal uren begeleide onderwijstijd en leeropbrengsten

Er is vrijwel geen onderzoek gedaan naar de relatie tussen het aantal uren van de begeleide onderwijstijd en de leeropbrengsten in het MBO. In het voortgezet onderwijs daarentegen wel. Uit deze onderzoeken blijkt dat meer instructietijd betere leerprestatiesopleveren (Kennisrotonde, 2019). Recent onderzoek onder leerlingen van de basisschool toont hetzelfde aan (Kennisrotonde, 2019). Voor de niet-beroepsgerichte vakken in het mbo zou hetzelfde kunnen beteken, maar dat is nog niet onderzocht. Onderzoek toont wel aan dat begeleiding tijdens de mbo-opleiding een belangrijke rol speelt.

Belang van begeleiding

Diverse onderzoeken tonen aan, dat begeleide onderwijstijd tijdens de mbo-opleiding ervoor kan zorgen dat er betere leeropbrengsten behaald worden. Literatuuronderzoek van Kirschner et al. (2006) toont aan, dat begeleide instructie effectiever is dan minimale begeleiding tijdens instructie van leerders. Los van het feit, dat minimale begeleiding tijdens instructie minder effectief blijkt te zijn, toont onderzoek ook aan dat minimale begeleiding tot negatieve resultaten kan leiden zoals incomplete of ongeorganiseerde kennis en misvattingen (Kirschner et al., 2006). Een groot aantal leeromgevingen in het mbo kunnen worden gezien als praktijknabije / hybride leeromgevingen. Op basis van theoretische onderbouwing en eerder onderzoek wordt duidelijk dat begeleidingsvormen als modelling (voordoen), begeleiden, scaffolding (afnemend ondersteunen), coaching en monitoring ervoor kunnen zorgen dat de leermogelijkheden op de werkplek gebruikt kunnen worden (Kennisrotonde 2016). Ook hieruit wordt duidelijk dat begeleide instructie van belang is.

Met name communicatieve vaardigheden zijn essentieel voor mbo-studenten tijdens het functioneren in de beroepspraktijk als ze stage lopen of leren op de werkplek. De vraag is hoe opleiders deze vaardigheden kunnen bevorderen. Onderzoek specifiek gericht op mbo-studenten laat zien, dat de opleider hiervoor drie interventies kan inzetten, te weten: evalueren en herinterpreteren van sociale situaties, peer support en instructie in combinatie met reflectie (Kennisrotonde, 2020). Ook bij deze interventies speelt de begeleiding een belangrijke rol.

Resultaten van literatuuronderzoek naar zelfsturing in het beroepsonderwijs tonen aan dat differentiatie in begeleiding noodzakelijk is. MBO-studenten met een hoger niveau lijken minder moeite met zelfsturing te hebben (Jossberger et al., 2010). Dit zou kunnen betekenen dat de minder vaardige studenten meer begeleiding van de docent nodig hebben.

Relatie tussen overige onderdelen van de leeromgeving en leeropbrengsten

Naast begeleiding is een loopbaangerichte leeromgeving in het mbo succesvol als deze vraaggericht en praktijkgericht is en als studenten de dialoog aangaan met hun begeleiders. Onderzoek van Kuijpers et al. (2006) onder meer dan 3500 leerlingen uit het derde en vierde leerjaar van het VMBO en mbo-studenten op Niveau 3 en 4 laat zien dat een aantal randvoorwaarden voor de leeromgeving een belangrijke rol spelen. Een krachtige loopbaangerichte leeromgeving is vraaggericht en praktijkgericht en zorgt ervoor dat studenten de kans krijgen om zowel in de praktijk als op school gesprekken met de begeleiders over hun loopbaan te voeren. Volgens Kuijpers et al. (2006, p. 12) houdt praktijkgericht in dat de student ‘de kans krijgt om

vele en verschillende stages te lopen in het bedrijfsleven' en vraaggericht dat de student 'medezeggenschap krijgt in zijn leerproces vooral doordat hem keuzemogelijkheden worden geboden'.

Geraadpleegde bronnen

Jossberger, H., Brand-Gruwel, S., Boshuizen, H. & Van de Wiel, M. (2010). The Challenge of self-directed and self-regulated learning in vocational education: a theoretical analysis and synthesis of requirements. *Journal of Vocational Education and Training*, 62(4), p. 415-440.

Kennisrotonde. (2016). *Welk handelingsrepertoire heeft een docent beroepsonderwijs nodig in een praktijknabije leeromgeving?* (KR. 032) Den Haag: Kennisrotonde

Kennisrotonde. (2019). *Wat is het effect van het terugbrengen van contacttijd tussen docenten en leerlingen in havo/vwo op de leerprestaties?*

Kennisrotonde. (2020). *Met welke lesmethoden (en eventuele andere interventies) gericht op het verwerven van communicatieve vaardigheden (luistervaardigheden en regulerende vaardigheden) kunnen docenten het effectiefst bijdragen aan een betere communicatie in de beroepspraktijk?*

Kirschner, P.A., Sweller, J. & Clark, R.E. (2006). Why Minimal Guidance During Instruction Does Not Work: An Analysis of the Failure of Constructivist, Discovery, Problem-Based, Experiential, and Inquiry-Based Teaching. *Educational Psychologist*, *41*(2), p. 75-86.

Kuijpers, M., Meijers, F. & Bakker, J. (2006). *Krachtige loopbaangerichte leeromgevingen in het (v)mbo: Hoe werkt het?* Driebergen: Het Platform Beroepsonderwijs.

MBO Raad. (2020). *Onderwijstijd.* Retrieved: 14-01-2022.

Turkenburg, M. & Vogels, R. (2017). *Beroep op het mbo: Betrokkenen over de responsiviteit van het middelbaar beroepsonderwijs.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Over deze vraag

Opgesteld door:	Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:	Adviseur
Onderwijssector:	Middelbaar Beroeps Onderwijs
Trefwoorden:	Onderwijstijd – mbo – leeropbrengsten – begeleiding - praktijkgericht
Referentie:	Kennisrotonde. (2022). *Welke relatie is er tussen de omvang van de begeleide onderwijstijd en de leeropbrengsten van de MBO studenten?* (KR. 1369)

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.